

ko in slovenščino. V Novem mestu zadnje šolsko leto (1872) ni več učil, močno jetičen se je šel zdravit v graško bolnišnico.

Bolj kot poljudno-znanstveni pisec je Zajec več prevajal. Tako Schödlerjevo »Minerologijo in geognozijo« (1871), kjer je izvirnik dopolnil z opisi pojavov na slovenskem ozemlju (premogovni skladi, trias v Alpah, terciarne tvorbe) in se terminološko naslonil na Frana Erjavca priredbo »Rudninoslovja« S. Fellöckerja (1867).

Vir: J. Munda, Slovenski biografski leksikon, zv. 14 (v tisku).

NOVICE gospodarske, obrtniške in narodne so v 26. letniku (15. 4. 1968, št. 16, str. 124—125 in 29. 4. 1868, št. 18, str. 141) objavile pod poglavjem Natoroznanske stvari zanimiv spis Janeza Zajca: Geološki izhod (= geološki izlet), ki smo ga zaradi prvih geoloških podatkov zgornje Selške doline v celoti ponatisnili. Hkrati se zahvaljujemo geologu prof. dr. Antonu Ramovšu, ki je ta spis danes po domala 120. letih strokovno ocenil in napisal svoje mnenje.

Uredništvo

OB SPISU »GEOLOGIČEN IZHOD« J. ZAJCA

Janez Zajec, šolani naravoslovec, in kot sam piše leta 1868 »še malo skušeni geolog«, je bil nedvomno navdušen in iz šole kar dobro podkovan, vendar brez terenskih izkušenj, saj je veliko premlad umrl, da bi mogel globlje zaorati geološke brazde in z izsledki raziskovalnega dela zapustiti pomembnejše ugotovitve.

Spis »Geološki izhod I in II« je nekaj, kar doslej poznamo iz njegovega objavljenega geološkega gradiva, verjetno pa je napisal še kaj drugega. Ni se oglašal v Letopisu Dunajskega geološkega zavoda, kjer so takratni geologi objavljali svoje izsledke. V omenjenem spisu naj-

prej čisto zanimivo pokaže nastajanje usedlin in okamnin v njih, nato pa popelje popotnika ob Sori proti Zalemu Logu in v Danje. Najprej naleti na »škrilnik« (= skrilavec), ki mu je kasneje F. Kossmat dal ime zaliloški strešni skrilavec, zraven pa še na skladnat apnenec, medtem ko so više drugačni, svetlejši apneneci. Vse plasti od Železnikov do Danj uvršča med ziljske kamnine ali med spodnjo premogovno tvorbo; semkaj naj bi po njem spadale še vse kamnine od južnega roba Bohinjske doline, Ljubljanskega gradu in Litiče in nastajale naj bi v sladki vodi. Zanimivo je, da pri Češnjici omenja školjke vrste *Productus giganteus* (= ramenonožec), ki pa ga v tamkajšnjih zanj veliko premladih plasteh ne more biti in je živel samo v morju. Danes vemo, da so vse plasti med Železniki in Danjami deloma triasne, deloma pa jurske in kredne starosti, medtem ko karbonskih ni vmes.

Nad Spodnjimi Danjami je v drugem sestavku opisal hallstattske apnenec, bele in rdečkasto pisane, sem ter tja z rožencem, in dolomit; te kamnine pa so takrat uvrščali v srednjetriasno dobo. Zato je Zajec škrilnike za Danjami uvrstil v spodnjetriasno dobo, čeprav so prav takšni, kot so tisti pod Danjami. Danes tudi vemo, da tam okoli ni hallstattske plasti in tudi ne spodnjetriasne kamnin. Geološke razmere, kot si jih je zamišljal, je predstavil v geološkem profilu skozi Danje, ki ima samo zgodovinski pomen.

Na koncu naj povem še, da je imel mladi Janez Zajec kar dobro geološko znanje, je pa pač mlad prehitro našel ustrezne plasti tistim, ki se jih je naučil med študijem in zanje ni dobil ustreznih fosilnih ostankov. Bil pa je skoraj gotovo drugi slovenski šolani naravoslovec in hkrati tudi geolog, prvi za Markom Vincencem Lipoldom, ki pa je ostal tudi geološki javnosti neznan.

Anton Ramovš